

Viorica MOLEA

Delimitări ale oralității în limba română actuală

V.M. – conf. univ., dr. hab. în filologie, Departamentul Lingvistică română și știință literară, Facultatea de Litere, USM. Domenii de cercetare: stilistică, pragmatică, cultivarea limbii, comunicare. Autoare a trei cărți: *Valori expresive ale frazeologismelor în opera dramatică* (2010); *Expresivitatea limbajului poetic (suport de curs)* (2011); *Oralitatea în textul publicistic actual românesc* (2016). Participantă la numeroase conferințe naționale și internaționale.

Oralitatea standard vs. cea substandard

Limbajul oral, ca fenomen lingvistic, reprezintă un centru de interes pentru majoritatea cercetătorilor, care, într-un fel sau altul, încearcă să pătrundă în esența acestei dimensiuni a comunicării umane prin studiul diverselor aspecte ce țin de istoria limbii, dialectologie, sociolingvistică, psiholingvistică, stilistică, comunicare, pragmatică etc.

În funcție de scopul comunicării și de contextul situațional, delimităm *oralitatea standard*, care presupune dialogul îngrijit, instituțional, discursul elaborat oral, care ține de retorică, în primul rând, și *oralitatea substandard*, cu straturile lexicale marcate stilistic, cu elementele gramaticale care se abat de la norma literară, având un statut special, bine delimitat în limbă. Astfel, există o multitudine de aspecte ale oralității, care fie întrunesc particularitățile unui limbaj încadrat în normele limbii române contemporane, cu mici excepții, fie trăsături distincte disparate, neconforme cu norma lingvistică de bază. Fiecare dintre acestea, standard sau substandard, are sfera sa de utilizare, tipul de vorbitori, contextul extraverbal specific. Prin urmare, *limbajul oral standard*, *neutru* este întrebuițat, de regulă, într-un cadru instituțional, având ca trăsături de bază

notele „oficial”, „sobru” sau „neutru”. Totodată, sunt respectate aproape în totalitate normele literare în vigoare la toate nivelurile: fonologic, lexical, gramatical. Este atât dialogat (în instituții administrative, în discuții dintre șefi și angajați, dintre angajați și clienți), cât și monologat (preponderent în instituțiile de învățământ (prelegeri, conferințe), dar și în instanțele de judecată (rechizitoriul judecătorului, pledoaria avocatului), în forurile legislative, executive etc. Ch. Bally nici nu consideră acest tip de limbaj ca făcând parte din oralitate, astfel de texte fiind numite „autentice” și „neautentice”, astfel că prelegerea, comunicarea nici nu se încadrează în forma orală a limbii, ci în cea scrisă [19, p. 275]. *Limba oral standard informal neutru* este, de fapt, limba vorbită, uzuală, fără conotații, prezentă doar în varianta colocvială. Este vorba de diverse situații de comunicare, de la controlul fatic până la dialoguri mai întinse despre cele mai banale lucruri încadrate în cotidian. Acest tip de oralitate sau, cum este denumit de Manu Magda, „variante vorbită a limbii standard”, „aparține nivelului stilistic nespecializat, fiind diferențiată (pe axa unei permisivități scalare +/- acceptabilitate în raport cu norma prescriptivă) prin trăsături de tipul oficial (formal), „colocvial” (semiformal), „familiar” (informal)” [11, p. 869]. Evident, pare voită, artificială această clasificare a limbii vorbite uzuale, dar, dacă ne referim la limbajul standard, unele aspecte ale acestuia nicidecum nu se pretează categoriei respective, întrucât „standard” presupune, printre alte caracteristici, și absența unor indici afectivi.

În altă ordine de idei, vorbim de oralitatea *substandard* (*nonstandard*, în accepția cercetătoarei Manu Magda), care, la fel, se evidențiază prin mai multe trăsături definitorii. Termenul *substandard* a fost preluat de la cercetătorul Klaus Bochmann, care, definindu-l drept „negativ: ca «nefiind caracteristic standardului», ceea ce Ammon numește «necodificat», «neprevăzut de normele oficiale»; aici ar trebui completat: «neprestigios», raportat la ansamblul teritoriului statului național...” [1], are în vedere statutul neoficial, informal al acestuia, dar și al altor elemente ale oralității care se subordonează limbii literare. Savantul vine cu precizări judicioase, explicând și justificând această terminologie: „De fapt, nu există caracteristici absolut pozitive, ci doar «informale», toate celelalte trebuind delimitate după modelul: «predominant oral» (în ciuda anumitor exprimări scrise); specific categoriilor sociale inferioare (dar utilizate și în limba vorbită a mediilor sociale superioare); «regional» (dar tendențial supraregional)” [1].

Aspecte ale substandardului: limbaj dialectal/regional; limba română vorbită

Cele mai multe studii privind oralitatea substandard se referă la *limbajul dialectal/regional*, care constituie fondul limbii române din regiunile istorice și actuale ale poporului nostru, elaborându-se atlase lingvistice voluminoase, fiind culese numeroase texte din toate teritoriile populate de români; apoi este studiată, de asemenea, *limba română vorbită* (uzuală, cotidiană), din diverse puncte de vedere, care posedă o bază investigațională solidă, bine organizată, cu texte culese și publicate în mai multe volume [17, 11 ș. a.]. Fiind o categorie foarte vastă, conține câteva straturi/niveluri verbale, caracterizate prin note stilistice precum *afectiv, spontan, informal* etc. Aceste straturi reprezintă nuclee verbale dispartate, care nu se constituie în sisteme lexicale cunoscute, ci doar în diverse registre stilistice, strecurându-se adesea, în virtutea acceptării masive în uz, în lexicul general al limbii române. Ele sunt, mai curând, elemente, unități verbale decât limbaje propriu-zise, căci sunt utilizate în diverse ipostaze de comunicare sau sunt inserate în texte artistice sau publicistice pentru a acorda acestora note stilistice sau valori pragmatice speciale. Sunt fapte de limbă care se opun limbii literare, încadrându-se în conceptul de limbă a vorbirii orale, aspecte populare. M. Vulpe le cataloghează, la fel, ca elemente populare: „Propunem pentru faptele de limbă generale ca răspândire geografică, dar neconforme normelor limbii literare, denumirea de *elemente populare*”. În cadrul stratificării sociale a limbii, ele se opun elementelor literare” [17, p. 62-63]. În dicționare, aceste elemente de vocabular sunt inserate cu indicația mărcii stilistice respective. Dacă ne referim la nivelurile fonologic și gramatical ale unor forme, structuri verbale din această categorie a oralității, vom constata că aspectul fonetic ține mai mult de limbajul regional, iar cel sintactic nu se încadrează în sistemul gramatical literar al limbii române; ele sunt considerate abateri de la normă.

Prin urmare, în această categorie intră toate cuvintele marcate stilistic, cu semnul general-valabil „popular”. Deși acestea sunt denumite în mod diferit (*regionalisme, argotisme, barbarisme sau vulgarisme, familiarisme, jargonisme* etc.), toate se subsumează, după cum spuneam, termenului de „popular” sau „familiar”. Totodată, aici noi încadrăm și varianta/aspectul afectiv al limbii vorbite, care se manifestă în exprimarea emotivă, nestă-

pânită, liberă de anumite convenții sociale, etice etc. (de exemplu, diversele interjecții, adresări, calificative pronunțate sub imperiul emoțiilor), care, în dialogul obișnuit, neutru nu este influențată de anumiți factori extraverbali, precum și variatele forme, structuri gramaticale expresive. „Comunicarea vorbită, susține Manu Magda, fiind empatică și participativă, conține numeroase tipuri de mărci emoționale, caracteristice enunțurilor orale: interjecții, hipocoristice, repetiții, enunțuri exclamative, interogative retorice etc.” [11, p. 874]. Așadar, „se vorbește, astfel, în cazul limbii noastre, de limbă populară, de limbajul conversațional (familiar), de conversație curentă, de limbaj standard” [16, p. 19], ca realizări particulare ale limbii române (vorbite) comune.

O formă hibridă dintre limbajul oral și cel scris: oralitatea digitală

Remarcăm un aspect novator în categoria oralității, care ține atât de limbajul oral standard, cât și de cel substandard. Prin urmare, se conturează, deși încă nu atât de pronunțat, o a treia formă de comunicare, așa-numita „oralitate” digitală, mediată de computer, care, în linii mari, presupune o conjugare, o formă mixtă, constituită din elemente ale oralului și ale scripticului. Aici sunt încadrate atât aspecte ale limbii vorbite standard, cât și ale celor substandard, realizându-se o „comunicare orală scrisă”, conform opiniei mai multor cercetători. Referindu-se la chat și la blog, I.Grosseck M.-D., Negru A. evocă o stare de lucruri a formei de comunicare actuale: „Chatul a transformat comunicarea scrisă într-una orală, dar care se servește de cuvântul scris. Acest tip de comunicare este descris de către lingviști ca un limbaj colocvial care din motive tehnice se realizează în formă scrisă” [6]. Totuși noi îl încadrăm în schema oralității, întrucât acesta este, în esență, oral, chiar dacă se folosește de forma scrisă.

Distincții între oralitatea standard și substandard

Constatăm, așadar, că cele două tipuri de oralitate se deosebesc după criteriul „standard”/„substandard” sau „literar”/„neliterar”, lucru pe care încercăm să-l ilustrăm mai jos.

Printre particularitățile limbajului oral standard se numără: baza acestuia îl constituie sistemul general al limbii române contemporane la

nivel fonologic, lexical, gramatical; se caracterizează prin omogenitate stilistică; este neutru din punct de vedere afectiv; este lipsit de creativitate estetică, adică nu conține diverse conotații; are funcție referențială, conativă, fatică; este intențional, persuasiv, obiectiv; este atât dialogat, cât și monologat; este elaborat, dar poate fi și spontan; se supune normelor gramaticale ale limbii române.

Unele particularități ale limbajului oral substandard ar fi: nu constituie sisteme lingvistice distincte, doar straturi funcțional-stilistice; se caracterizează prin eterogenitate stilistică; este afectiv, personalizat; se bazează pe creativitate metaforică, este conotativ; are funcție expresivă, fatică; este intențional, persuasiv, subiectiv; se manifestă în dialog și în monolog; este spontan, nepregătit, dar și deliberat; nu se supune normelor limbii literare contemporane.

Unele particularități ale limbajului oral substandard, care ni s-au părut relevante, le-am preluat din lingvistica rusă, și anume lipsa unui sistem în limbajul oral substandard: „Limbajul oral substandard nu constituie un sistem al limbii. Acesta se compune din elemente expresive separate, care sunt utilizate prin inserția lor în textul literar pentru a reda o oarecare lejeritate, familiaritate, iar uneori, vulgaritate. Limbajul oral substandard este „o paletă” de culori” [20, p. 52]. Limbajul popular se constituie, de fapt, pe sistemul general al limbii române literare.

Opinii referitoare la aspectele oralității substandard

Domeniu al faptelor de limbă neconforme cu norma literară, oralitatea substandard se manifestă atât în formula *face-to-face*, cât și în textele literare scrise, elaborate, îmbogățind și revelând, astfel, fondul reflexiv-stilistic și pragmatic al acestora.

Așadar, observăm că aceste două forme de limbaj sunt, în mare parte, în opoziție una față de alta, fiecare dintre ele având trăsături distincte; totuși, relevăm câteva aspecte comune, care și reprezintă condiția de bază a acestora – oralitatea.

Există mai multe clasificări, delimitări ale registrelor stilistice ale limbajului oral, care descriu subtilitățile, trăsăturile diferențiatorie, dar și aspectele specifice fiecărui tip încadrat în oralitate.

Întrucât însemnul „colocvial” în limba vorbită este general pentru ambele tipuri de oralitate (fie standard, fie substandard), vom aduce câteva definiții relevante pentru înțelegerea acestui concept în două sensuri. Astfel, I. Gheție, bunăoară, consideră că referitor la „stilul colocvial, așa cum a fost definit de C. Maneca, există motive de îndoială în privința prezenței lui printre stilurile literare românești (o observație similară în legătură cu stilul familiar)” [5, p. 29].

Apărând, în clasificarea stilurilor funcționale, cel mai des cu denumirea de *stil familiar* sau *colocvial*, vom releva că aceste două tipuri evidențiate ale limbajului oral sunt și mărci definitorii pentru majoritatea registrelor oralității. Astfel, celelalte tipuri delimitate în cadrul oralității se supun sau se suprapun acestor formule revelate de savanți. Există, evident, anumite corespondențe între toate formulele verbale ale oralității, dar există și aspecte diferențiatore, manifestate printr-o mulțime de note, detalii specifice fiecărui tip luat separat. Stilul colocvial, conform studiilor, cuprinde toată gama de limbaje populare și se manifestă prin trăsăturile de bază ale oralității, cum ar fi: familiaritatea, afectivitatea, spontaneitatea, caracterizându-se prin funcțiile fatică, expresivă, emotivă, referențială. Definirea acestuia presupune luarea în considerare a caracterului cuprinzător, generalizator al exprimării orale.

Într-un studiu consacrat limbajului colocvial în limba spaniolă întâlnim mai multe definiții ale acestuia. W. Beinhauer, bunăoară, înțelege prin *limbaj colocvial* „vorbirea așa cum izvorăște ea, naturală și spontană în conversația zilnică, spre deosebire de manifestările lingvistice formulate în mod conștient (...) sau cele fasonate și împodobite în mod artistic de către scriitori, ziariști sau poeți [...]”. Savantul consideră, de asemenea, că atunci când este vorba de limbaj colocvial, ne referim strict la limba vie, conversațională [Apud: 13, p. 307]. Tot aici întâlnim o definiție a limbajului colocvial propusă de Dámaso Alonso, despre care spune că este „limba spaniolă vie, obișnuită, care, în marea sa majoritate, nu este înregistrată nicăieri și pe care o căutăm în zadar în dicționare și gramatici” [Apud: 13, p. 307]. Pentru R. Alfaro, susține G. Mușat, „colocvial este conversația intimă, dialogul simplu, discuția lipsită de personalitate, în care se folosesc cuvinte puțin alese și cele mai spontane” [13, p. 309].

Mărci stilistice și conotații ale limbajului familiar-colocvial

După cum vedem, autorii sus-menționați definesc stilul colocvial ca pe vorbire vie, obișnuită, fără a fi remarcat fondul afectiv, conotativ al acestuia. Or, noi relevăm tocmai mărcile stilistice care presupun reacții afective, atitudinale: *elementele argotice, de jargon, regionalismele, diminutivele, augmentativele, frazeologismele, peiorativele, elementele vulgare, familiare, invectivele, onomatopeele etc.* Caracteristicile enumerate se referă, de fapt, la stilul colocvial-familiar, și nu la cel colocvial neutru, care este mai aproape de limbajul standard. Anume aceste elemente colocvial-familare creează straturile expresiv-stilistice ale oralității despre care vorbea Ch. Bally și, mai apoi, I. Iordan: „... *limba vorbită* este mai spontană, mai naturală și mai liberă decât cea scrisă, deci, mai bogată în cuvinte, formule și construcții expresive, produse ale afectului” [8, p. 14-15]. Referindu-se la aspectul afectiv al limbajului, E. Coșeriu menționează că „atunci când vorbim, noi exprimăm și fapte afective; și se poate chiar admite existența unei convenții afective sau «stilistice», a unui limbaj «emotiv», diferit de limbajul pur enunțiativ” [3, p. 54]. Savantul se referă, aici, prin „existența unei convenții afective sau «stilistice»”, la specificul limbajului colocvial-familiar, care are, în primul rând, funcție emotivă. Putem invoca, aici, cele trei tipuri de varietate ale savantului, devenite consacrate în lingvistica generală: „varietate *diatopică* (în spațiu), varietate *diastritică* (între păturile sociale și culturale ale unei comunități) și varietate *diafazică* (între modalitățile de vorbire determinate prin situația însăși a vorbirii, adică cine vorbește, cu cine, despre ce, în ce circumstanțe)” [2, p. 38].

Limba popular – o formulă pentru toate elementele substandardului

Astfel, stilul colocvial se caracterizează atât printr-un limbaj comun, neutru din punct de vedere stilistic, care redă vorbirea cotidiană, fără implicații emoționale, cât și prin elemente de limbaj „produse ale afectului”, prin structuri unitare metaforice, printr-o rețea bogată de mărci stilistico-expresive din care se compune vorbirea „spontană”, „vie”, „relaxată”, cu multiplele sale nuanțe și valori, fiind denumit stilul colocvi-

al-familiar sau chiar popular-familiar. În același timp, observăm că nu se face o demarcație strictă între alți termeni, confundați cumva cu cei de colocvial și familiar, și anume, cu termenii „popular”, „regional” și „limbă vorbită”, fapt care pune în dificultate cercetarea acestora sub diverse aspecte. „Particularitățile consemnate ca nonliterare în lucrările de gramatică, de dialectologie și de stilistică, observă M. Vulpe, sunt catalogate, de obicei, drept regionale, populare sau specifice limbii vorbite, fără ca autorii să precizeze întotdeauna criteriile utilizate în clasificarea lor. Termenii amintiți nefiind sinonimi, se impune definirea lor cât mai nuanțată” [17, p. 72]. Această confuzie de termeni este provocată de o libertate mai mare de manifestare a oralității, care cuprinde și aspectele vizate mai sus, spre deosebire de limbajul literar scris. Astfel Manu Magda notează în legătură cu acest fapt că, întrucât comunicarea orală este mai permisivă, unele elemente de limbă „pot aparține registrelor nonstandard ale comunicării: limbajul popular, argotic sau diferitelor varietăți regionale (graiuri), pentru care este specific uzul oral” [11, p. 870].

Cel care se perpetuează în toate studiile referitoare la registrele stilistice ale limbii române este *limbajul popular*, compartimentul ce definește oralitatea substandard. Astfel limbajul popular este cel de la care derivă toate elementele lexicale non-standard, expresive, vulgare, argotice, regionale, neologice, la modă etc. Ion Coteanu relevă explicit că *limbajul popular* este fundamental într-o limbă, este temelia de la care pornesc atât variantele stilistice ale limbii, cât și limba cultă, civilizată a unui popor. K. Bochmann afirmă că „termenul frecvent folosit *limbaj popular* (subl. noastră) este, la o analiză mai atentă, doar un *concept colectiv pentru varietățile de substandard* de extracție mai ales regională (subl. n. – V.M.)” [1, p. 152]. Cristina Florescu, de asemenea, concepe termenul „popular” drept unul generalizant, precizând că „disocierea familiarului nu interesează în mod direct câtă vreme *noțiunea înglobatoare de popular* (subl.n. – V.M.) (în sens larg) este perfect operativă” [7]. Ion Coteanu vede în limbajul popular o fațetă profund culturală, subliniind că, fiind „o variantă fundamentală a oricărui idiom, *limbajul popular* (subl.n. – V.M.) redă prin structura lui, înainte de toate, un stadiu de cultură și de civilizație” [4, p. 91], sugerând și aspectul estetic al oralității populare. C. Milaș observă aceste evidențe, afirmând că în cadrul limbii populare înseși „putem distinge o variantă folosită în

conversația curentă și o variantă artistică utilizată în creația populară orală” [12, p. 29]. De altfel, Ion Coteanu împarte mesajul popular „în două mari categorii: unele se utilizează în conversația curentă, în familie și în afara ei, în relațiile de toată ziua dintre vorbitori; altele au rostul de a exprima literatura populară de imaginație...” [4, p. 100]. Aici trebuie să precizăm că noi luăm în discuție exclusiv prima categorie anunțată de marele savant, și anume cea care ține de conversația curentă, în familie și în afara ei, în relațiile de toată ziua dintre vorbitori.

În *Istoria limbii române literare* sunt relevate și aspecte legate de conceptul „popular”, menționându-se că termenii *formă populară, fenomen popular, element popular, particularitate sau trăsătură populară, fenomen cu caracter popular* „erau utilizați până acum (...) fie cu sensul de «fapt de limbă vorbită neliterară», fie cu sensul de «fapt de limbă neliterară», circulând pe o arie mai întinsă decât faptele regionale” [14, p. 116, 179, 507, 510]. În același timp, autorii susțin că nu există niciun criteriu obiectiv care ar indica „ce dimensiuni trebuie să aibă aria unui termen regional, pentru ca să-l putem considera popular” [14, p. 63].

Limbajul popular este cel care unifică toate manifestările oralității substandard. Trăsătura distinctivă a limbajului popular o constituie *marca stilistică* a elementelor verbale utilizate, adică, prin „popular” se subînțelege „afectiv, colorat stilistic”. Studiind structura stilistică a limbii, I. Coteanu consideră opoziția „limbă” populară ~ „limbă” literară drept opoziția stilistică fundamentală”, constată M. Vulpe [17, p. 73]. R. Zafiu consideră limba populară „un concept abstract, *generalizant*, definit prin trăsături orale, dar *supradialectale*. Elogiat pentru bogăția și expresivitatea sa, limbajul popular e în realitate supus de cultura „înaltă” unei selecții foarte severe, care îl reduce la o imagine idealizată...” [18]. Potrivit acestei teze, limbajul popular capătă semnificații aproape idilice, ridicându-se deasupra condiției de limbaj substandard. Dar acest termen, în accepția noastră, nu înseamnă neapărat periferic sau grobian, indecent. „Substandard” conține înțelesul simplu de „ne-standard”, care nu întrunește condițiile standardului. Putem vorbi de diverse niveluri și tipuri de expresivitate ale oralității, limbajul popular având o expresivitate latentă majoră, dar aceasta nu-l exclude din categoria generală a substandardului lingvistic. Astfel, într-o accepție largă este văzut limbajul popular de către D. Irimia, care distinge în

structura stilistică a limbii române două variante definitorii: varianta scrisă și varianta orală a limbii. Descriindu-le, D. Irimia stabilește dinamica internă a acestui sistem, precum și raportul dintre cele două variante: „În diacronie, notează savantul, dinamica internă a sistemului stilistic este orientată de raportul dintre varianta orală a limbii și varianta transpusă în scris (și modelată prin scris), iar, în spațiul acestuia, de raportul dintre *limbajul popular* și *limba literară* (subl. noastră) [9, p. 244]. Pentru D. Irimia, *limbajul popular* întrunește toate aspectele oralității care nu țin de „literar”, prin urmare, de „standard”, adică toate elementele substandardului. Dar, ținem să precizăm, în varianta orală a limbii există și segmentul standard, literar, lucru pe care lingvistul îl prezintă mai târziu ca „oralitate derivată” [10, p. 121].

Țanu-Pohrib Iu. consideră că termenul popular „este alcătuit din cuvintele folosite în mediile și situațiile nesupuse rigorilor culturale profesionale, livrești”. Cercetătoarea crede că acestea sunt, întâi de toate, mediile rurale și, într-o bună măsură, mediile suburbane, provenite, în general, din zonele rurale. Apoi, este vorba de „situațiile în care vorbitorii culți folosesc termeni neincluși în inventarele limbii literare”. Astfel, susține autoarea, „dacă pentru prima categorie de vorbitori exprimarea populară este principală, dominantă, poate chiar generalizată, pentru cea de-a doua categorie ea este secundară, ocazională cunoscută și sub denumirea de «registru de rezervă»” [15]. Trebuie să remarcăm totuși faptul că, în prezent, chiar dacă e un proces mai lent, cele două categorii de vorbitori și de registre ale limbii se întrepătrund tot mai mult, astfel încât nu mai putem vorbi de o distincție tranșantă dintre ele. Acest fapt este generat de accesul fără precedent al tuturor vorbitorilor la valorile sociale, culturale, științifice, economice etc., promovate prin intermediul mass-mediei pentru interesele înguste de consum și, deci, comerciale. Aproape orice vorbitor cunoaște elemente lexicale care au marca neologic sau chiar livresc, ceea ce era cu neputință cu doar câteva decenii în urmă; de exemplu, termeni științifici medicali: *osteoporoză, cord, melanom, aterom* etc.; psihologici: *empatie, introvertit, extrovertit*; economici: *inflație, devalorizare, brut, apreciere*; termeni care țin de cultură: *sketch, hit, showbiz*; de domeniul modei: *trend, vip* etc., etc. Este vorba, bineînțeles, de cele mai recente împrumuturi, care marchează secvența imediată a trăirii. Prin urmare, în evoluția acestui scenariu lingvistic dictează, mai mult ca altădată, faptul banal, concret,

legat de supraviețuirea materială, și nu de cea spirituală a omului în virtutea antrenării în procesul de îmbogățire a limbii a vorbitorului simplu, necultivat, față de epocile anterioare, când atare cuvinte erau răspândite prin indivizi instruiți. Totodată, aceste elemente lexicale, chiar dacă prezente în limba vorbită actuală, nu presupun conotații specifice oralității substandard, pe când limbajul popular este marcat stilistic, notele pregnante fiind atât moștenite în înseși forma și expresia lui, cât și obținute în contexte revelatoare.

Cuvintele, expresiile, structurile vorbirii nemarcate stilistic sunt neutre din punctul de vedere al uzului, fiind denotative, neafective și intrând în formele standard ale limbii. Prin urmare, „popular” înseamnă conotativ, înseamnă o conjugare a tuturor manifestărilor de limbaj care se pretează spiritului național al unei limbi în evoluție. De aceea limbajul popular este utilizat, în mare măsură, în textele artistice (atât în stilul beletristic, cât și în stilul publicistic), unde li se acordă autenticitate, originalitate, caracter neaoș, ingenuu. Limbajul popular este astfel expresia configurațiilor verbale revelatoare a unei proiecții existențiale separate, specifice unui popor, este fondul spiritual irepetabil al unei națiuni.

Referințe bibliografice

1. Bochmann K., *Limba română: istorie, variante, conflicte, o privire din afară*, Chișinău, Cartdidact, 2004.
2. Coșeriu E., *Prelegeri și conferințe*. Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, Iași, F.C. Dosoței S. A., 1994.
3. Coșeriu E., *Introducere în lingvistică*, Cluj, Echinox, 1995.
4. Coteanu Ion, *Stilistica funcțională a limbii române. Stil, stilistică, limbaj*, București, Editura Academiei R.S.R., 1973.
5. Gheție I., *Istoria limbii române literare*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978.
6. Grossec M.-D., Negru A., *Chat-ul și blog-ul – limbaje ale noii generații și influența lor asupra comunicării*, [on-line] <http://culturasicomunicare.com/pdf/2008/negru.pdf> accesat: 18.08.13.
7. Florescu C., *Considerații cu privire la limbajul familiar românesc*, [on-line] <http://calliope22.files.wordpress.com/2011/03/limbajul-familial-romanesc.pdf>, accesat: 17.07.12.
8. Iordan I., *Stilistica limbii române*, Ediție definitivă, București, Editura Științifică, 1975.

9. Irimia D., *Structura stilistică a limbii române contemporane*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986.
10. Irimia D., *Introducere în stilistică*, Iași, Polirom, 1999.
11. Manu Magda M., *Limba română vorbită*, în *Gramatica limbii române, II, Enunțul*, Tiraj nou, revizuit, București, Editura Academiei Române, Institutul de Lingvistică „Iorgu Jordan – Al. Rosetti”, 2008, p. 869-904.
12. Milaș C., *Introducere în stilistica oralității*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988.
13. Mușat G., *Spaniola colocvială – trăsături caracteristice*, în *Limbaajul colocvial în spațiul romanic. Studiu pragmalingvistic diacronic și sincron*, Cermi, 2008. Coordonaor Mirrela Aioane [on-line], <http://en.calameo.com/read/000211391885eaa687849> accesat: 09.08.13
14. Rosetti Al., Cazacu B., Onu L., *Istoria limbii române literare*, București, Minerva, 1971.
15. Țanu-Pohrib I., *Limbaajul tinerilor – argou/jargon*. Editura Sfântul Ierarh Nicolae, 2010, [on-line] http://bibliotecascolara.ro/Tanu_Iuliana/Limbaajul_tinerilor-argou_jargon.pdf, accesat: 18.08.13.
16. Vasiliu Em., *Fonologia limbii române*, București, Editura Științifică, 1965.
17. Vulpe M., *Opera lingvistică. Dialectal, popular, vorbit*, Vol. I, Cluj-Napoca, Clusium, 2004.
18. Zafiu Rodica, *Prestigiul oralității. Păcatele limbii*, în „România literară”, nr. 47, 2001, [on-line], http://www.romlit.ro/prestigiul_oralitatii, www.romlit.ro>...>Arhivă>2001>Numarul 47, accesat: 01.02.14.
19. Долинин К. А., *Стилистика французского языка*, Ленинград, Просвещение, 1978.
20. Земская Е. А., Китайгородская М. Ф., Ширяев Е. Н., *Русская разговорная речь. Общие вопросы. Словообразование*, Москва, Наука, 1981.